

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Suomen Hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallitusmuotoa siten, että jatkossa valtion virastot ja laitokset voitaisiin perustaa myös asetuksella. Kuitenkin virastojen ja laitosten, joiden tehtäviin julkisen vallan käyttö olennaisesti kuuluu, samoin kuin yliopistojen ja muiden korkeakoulujen yleisistä perusteista olisi edelleen säädettävä lailla.

Esityksessä ehdotetaan myös tarkistettavaksi

hallitusmuotoa ja valtiopäiväjärjestystä siten, että niistä poistetaan tarpeettomina maininnat eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle kuuluvasta toimivallasta päättää kuntia ja yksityisiä valtionapulaitoksia koskevista palvelussuhteen ehdoista ja toimiehtosopimuksista.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	1.1. Suomen Hallitusmuoto	5
YLEISPERUSTELUT	3	1.2. Valtiopäiväjärjestys	7
1. Johdanto	3	2. Voimaantulo	7
2. Nykytila	3	3. Säättämisjärjestys	7
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	LAKIEHDOTUKSET	8
2.2. Ulkomainen lainsäädäntö	3	1. Laki Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta ..	8
2.3. Nykytilan arviointi	4	2. Laki valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n muuttamisesta	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	4	LIITE	10
4. Esityksen vaikutukset	4	Rinnakkaistekstit	10
5. Asian valmistelu	4	1. Laki Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta .	10
6. Riippuvuus muista esityksistä	5	2. Laki valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n muuttamisesta	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5		
1. Lakiehdotusten perustelut	5		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan virastoista ja laitoksista on säädettävä lailla. Laki voi olla yleislaki, mutta tavanomaista on, että kustakin virastosta ja laitoksesta on säädetty oma erillinen lakinsa. Koska hallintokoneiston organisaatio voi käytännössä merkitä myös yhteiskuntapoliittista ratkaisua, on sinänsä perusteltua, että eduskunta voi vaikuttaa myös organisaation peruskysymyksiin. Tämä on myös johdonmukaista pyrkimyksen kanssa painottaa eduskunnan asemaa poliittis-hallinnollisessa järjestelmässämme.

Koska kuitenkin vallitseva menettely jäykistää hallinnon kehittämistä ja jotta hallintokoneistoa voitaisiin yhä nopeammin muuttavassa ympäristössä kehittää riittävän joustavasti kulloistenkin tarpeiden mukaan, on asianmukaista sallia se tehtäväksi eräin rajoituksin asetuksella. Tarkoituksena kuitenkin on, että olennaisesti julkista valtaa käyttävät ja eräät muutkin keskeiset viranomaiset ja laitokset perustettaisiin jatkossakin aina lailla. Lisäksi pääsäännön mukaan asetuksella perustettavissa olevat virastot ja laitokset voidaan perustaa niin haluttaessa lailla. Eduskunta tulisi joka tapauksessa ohjaamaan virastojen perustamista valtion talousarvion yhteydessä.

Ehdotettu uudistus edellyttää hallitusmuodon säännösten muuttamista.

Esityksen lähtökohtina ovat keskushallinnon rationalisointihankkeen loppuraportti (komiteanmietintö 1992:28) ja olennaisesti sille perustuva valtioneuvoston 17 päivänä kesäkuuta 1993 antama periaatepäätös toimenpiteistä keskushallinnon ja aluehallinnon uudistamiseksi. Mainitun loppuraportin mukaan olisi luovuttu virastoja ja laitoksia koskevien hallintolakien antamisesta ja siirrytty säatelemään organisaatiokysymyksistä vain asetuksella. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan budjettitalouteen kuuluvat virastot ja laitokset olisi tullut perustaa asetuksella lukuun ottamatta tuomioistuimia, pakkovaltaa käyttäviä organisaatioita sekä korkeakouluja.

Hallituksen esitystä laadittaessa kävi ilmeiseksi, että pakkovalan käsitteen tilalle on valittava oikeudelliselta sisällöltään vakiintuneempi julkisen vallan käsite. Tämä jossain määrin supistaa asetuksella perustettavien virastojen ja laitosten piiriä.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Hallitusmuodon 65 §:n 1 momentin mukaan ”Valtion virastoja ja laitoksia voidaan perustaa valtion talousarvion rajoissa sen jälkeen kun niiden yleisistä perusteista on säädetty lailla”. Säännöksessä tarkoitettuina yleisinä perusteina pidetään lähinnä nimeä, toimialaa ja pääasiallisia tehtäviä (HE 238/1984 vp; HE 262/1990 vp). Lisäksi tällä viitataan jostain virasto- tai laitostyyppistä annettavaan yleislakiin.

Sanottu säännös sai olennaisesti nykyisen sanamuodon valtion virkamieslain kokonaisuudesta yhteydessä annetulla ja 1 päivänä tammikuuta 1988 voimaan tulleella lailla (754/86). Tällöinkin itse asiassa muutettiin hallitusmuoto vain vastaamaan jo 1960-luvulla omaksuttua käytäntöä säätää virastojen ja laitosten perusteet lailla, kun aiemmin oli katsottu organisaatiovallan kuuluvan hallitukselle ja eduskunnan ohjaavan viranomaiskoneistoa vain talousarvion avulla.

Kun hallitusmuodon 28 §:n 1 momentti luotasavallan presidentille toimivallan antaa asetuksella vain tarkempia määräyksiä muun muassa hallintovirastojen ja yleisten laitosten järjestysmuodosta ja toiminnasta, on tämänkin säännöksen nykyisin tulkittu edellyttävän virastoja ja laitosten keskeisten perusteiden säätämistä lailla.

Vaikka hallitusmuodon 65 §:n 1 momentti sijoikin lain vaatimuksen vuoden 1987 loppuun asti sisällöltään sinänsä tulkinnanvaraisiin ”menosäännön perusteisiin” ja vaikka hallitusmuodon 28 §:n 1 momentin ei aiemmin katsottu edellyttävän virastolakien antamista, annettiin keskeiset virastoja ja laitoksia koskevat säännökset käytännössä pitkään lailla jo ennen hallitusmuodon 65 §:n 1 momentin nykyisen sanamuodon voimaantuloa.

2.2. Ulkomainen lainsäädäntö

Hallituksen esitystä laadittaessa on tarkasteltu virastojen ja laitosten perustamista koskevaa sääntelyä kahdeksassa maassa.

Kansainvälisessä vertailussa kävi ilmeiseksi, että virastojen perustamiskysymys on järjestetty vaihtelevalla tavalla. Itävallassa virastoista ja

niiden tehtävistä säädetään jokseenkin yksityiskohtaisesti laissa. Alankomaissa, Ranskassa, Saksassa ja Tanskassa on keskeisten säännösten oltava laissa. Yhdistyneessä kuningaskunnassakin laki on käytännön pääsääntö, vaikka muuten sen hallintojärjestelmä on erittäin joustava. Norjassa ja Ruotsissa virastot perustetaan asetuksella, joskin lailla säätäminenkin on mahdollista. Norjassa se myös on käytännössä pääsääntö. Riippumatta siitä, perustetaanko virastot lailla vai hallinnollisella määräyksellä, parlamentti voi tarkastelluissa maissa aina budjettivaltansa nojalla merkittävästi päättää hallintokoneistosta.

2.3. Nykytilan arviointi

Voimassa oleva lainsäädäntö korostaa eduskunnan asemaa myös hallintokoneiston säätelyssä. Tätä on sinänsä pidettävä oikeusvaltiossa asianmukaisena varsinkin silloin, kun on kysymys julkista valtaa käyttävistä orgaaneista. Eduskunnalle on jatkossakin turvattava mahdollisuus viime kädessä ratkaista myös organisaatiokysymykset.

Voimassa olevan lain mukaan on kuitenkin jokaisesta yksittäisestäkin virastosta ja laitoksesta aina joko säädettävä erillinen laki tai ainakin sitä koskevat keskeiset säännökset on annettava hallinnonalaa koskevassa puitelaissa. Koska hallinnonkin ympäristö muuttuu entistä nopeammin, menettely vaikeuttaa tarpeettomasti valtion hallintokoneiston uudelleen järjestelyä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on lisätä hallituksen mahdollisuuksia järjestää erityisesti palveluja tuottavia valtion virastoja ja laitoksia nykyistä joustavammin. Keskeisenä keinona olisi avata mahdollisuus sanottujen toimielinten perustamiseen asetuksella.

Virastojen ja laitosten perustamisen ja niitä koskevan uudelleenjärjestelyjen joustavoittamiseksi ehdotetaan, että niistä sellaiset, joiden toimintaan ei julkisen vallan käytön voida katsoa olennaisesti kuuluvan, voitaisiin jatkossa perustaa asetuksella. Sanotuistakin virastoista ja laitoksista voitaisiin edelleenkin säätää lailla. Tarkoituksena kuitenkin on, että asetuk-

sen sijasta valittaisiin säädöstasoksi laki vain poikkeustapauksessa. Laki voisi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun kyseistä virastoa tai laitosta voidaan pitää kansallisesti merkittävänä. On arvioitu, että noin puolet olemassa olevista virastoista ja laitoksista olisi voitu ehdotetun säännöksen valossa perustaa asetuksella.

Yksityiseen kohdistuvan vallankäytön on perustuttava lakiin. Tältä kannalta on perusteltua, että olennaisesti julkista valtaa käyttämään perustettujen valtion viranomaisen keskeisistä perusteista edelleenkin säädettäisiin lailla.

Jotta eduskunnan asema turvattaisiin riittävästi, ehdotetaan myös, että virasto tai laitos voidaan perustaa asetuksella vain eduskunnan tarkoitukseen erityisesti osoittaman määrärahan puitteissa. Tämä on välttämätöntä, jotta nykyisten joustavien budjetointimenettelyjen oloissa uutta asetuksellakaan perustettavaa virastoa ei voitaisi perustaa ilman, että eduskunnalla olisi mahdollisuus ottaa kanta sen perustamiseen talousarvion yhteydessä.

Jotta voitaisiin turvata se, että myöhemminkin ei säädettäisi julkisen vallan käyttöä aikaisemmin vain asetuksella perustetulle valtion toimielimelle, säädettäisiin vielä, ettei tällaiselle virastolle tai laitoksella voida säätää olennaisesti julkista valtaa ennen kuin niiden perusteista on säädetty lailla. Säännöstä ei sovellettaisi jo olemassa oleviin virastoihin ja laitoksiin. Tarkoitus kuitenkin on, että luonteeltaan lailla säädettävistä mutta nyt asetuksen varaisista virastoista ja laitoksista pyritään myöhemmin antamaan perussäännökset lailla.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Esityksellä ei ole muitakaan välittömiä vaikutuksia, koska se ei koskisi jo olemassa olevia virastoja ja laitoksia. Ajan mittaan se sallisi uusien virastojen ja laitosten joustavamman perustamisen ja uudelleen järjestelyn. Nykyisten lailla säädettyjen virastojen ja laitosten aseman muuttaminen edellyttää edelleen lakia.

5. Asian valmistelu

Uudistus perustuu keskushallinnon rationalisointihankkeen loppuraporttiin vuodelta 1993 ja sen pohjalta saman vuoden kesäkuussa

tehtyyn valtioneuvoston periaatepäätökseen.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Esitysehdotuksesta hankittiin valtioneuvoston kanslian ja kaikkien ministeriöiden lausunnot. Lisäksi ministeriöitä pyydettiin hankkimaan hallinnonalansa asianomaisten virastojen ja laitosten lausunnot.

Valtaenemmistö ministeriöistä samoin kuin niiden hallinnonalojen virastoista ja laitoksista kannatti ehdotusta. Varauksia ehdotukseen esittivät valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö ja sisäasiainministeriö. Valtioneuvoston kanslia piti ehdotettua rajausta epämääräisenä ja epäili ehdotetulla tavalla toteutettavan uudistuksen tarpeellisuutta. Valtiovarainministeriön mielestä nykyinen sääntelytaso ei ole hallinnon kehittämisen este ja katsoi olevan syytä säilyttää sääntely lakitasolla. Ehdotus myös johtaisi sääntelyn sekavuuteen. Sisäasiainministeriö puolestaan katsoi, ettei ehdotus riittävällä tavalla toteuta alkuperäistä tavoitetta ja ehdotti lailla säädettävien virastojen joukon merkittävää supistamista.

Ministeriöiden lisäksi lausunnon antoi 57 virastoa ja laitosta. Niistä 50 kannatti ehdotusta tai ilmoitti, ettei niillä ole huomauttamista siihen. Ehdotusta vastustettiin yleensä viittamalla olennaisen julkisen vallan käsitteen epämääräisyyteen ja siihen, että lailla säättämisen vaatimus turvaisi hallintokoneistoa koskevan sääntelyn vakauden ja selkeyden.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Hallitus on antanut 4 päivänä marraskuuta 1994 esityksen ylimpien valtioelinten eräitä valtaoikeuksia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 285/1994 vp). Sen yhteydessä on ehdotettu myös asetuksenantovaltaa koskevan sääntelyn uudistamista. Mikäli siinä ehdotettua sääntelyä ei hyväksytä, on voimassa olevan hallitusmuodon 28 §:ää muutettava niin, ettei se yleisperusteluissa esitetyllä tavalla enää itsenäisesti edellytä virastoja ja laitoksia koskevien perusteiden säätämistä lailla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Suomen Hallitusmuoto

52 §. Säännös otettiin alunperin hallitusmuotoon vain viittaamaan jo olemassa olevia virastoja koskevaan sääntelyyn. Lisäksi säännöksellä ilmaistiin, että virastoista säädetään myös muualla kuin hallitusmuodossa. Ottaen huomioon, että edellä mainitun ylimpien valtioelinten eräitä valtaoikeuksia koskevan esityksen yhteydessä ehdotetaan nykyinen myös organisaatiovaltaa koskeva hallitusmuodon 28 § kumottavaksi, säädettäisiin virastojen ja laitosten perustamisesta hallitusmuodossa vain uudistettavassa hallitusmuodon 65 §:ssä. Lain 52 § ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

65 §. Ehdotuksen mukaan valtion viraston tai laitoksen, jonka tehtäviin julkisen vallan käyttö olennaisesti kuuluu, yleisistä perusteista tulisi edelleen säätää lailla.

Julkisen vallan käsitteelle ei ole annettavissa yleistä määritelmää. Sen ydinsisältöön voidaan

katsoa kuuluvan yksityisen oikeusasemaan puuttumisen joko hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella. Julkisen vallan käyttämisenä on pidettävä myös etuuksien myöntämistä. Samoin oikeutta velvoittaa yksityinen luovuttamaan häntä koskevia tietoja viranomaisen rekisteriin on pidettävä tässä tarkoitettuna julkisen vallan käyttämisenä, jos tietojen on katsottava olevan yksityisen kannalta olennaisia. Tällaisia olisivat ainakin arkaluonteiset tiedot.

Yksityisen etua, oikeutta tai velvollisuutta koskevan päätösvalan on muodostettava olennainen osa viranomaisen tehtäviä. Julkisen vallan käyttämistä olisi pidettävä olennaisena myös, jos vallankäyttöä voidaan pitää laadultaan sellaisena, että sillä puututaan yksityisen oikeusasemaan merkittävällä tavalla, vaikka puuttuminen olisikin viranomaisen varsinaisen toiminnan kannalta sivutehtävä tai tulisi muuten vain harvoin kysymykseen.

Esimerkkeinä olemassa olevista tyypillisistä virastoista ja laitoksista, joille olisi katsottava kuuluvan säännöksessä tarkoitettulla tavalla jul-

kista valtaa ja joista edelleen tulisi säätää lailla, voidaan mainita muun muassa seuraavat: puolustusvoimat, poliisi, rajavartiolaitos, maanmittaushallitus, merenkulkuhallitus, patentti- ja rekisterihallitus, kuluttajavirasto, valtiokonttori, ajoneuvohallinto, teknillinen tarkastuskeskus, telehallintokeskus, terveydenhuollon oikeusturvakeskus, säteilyturvakeskus ja väestörökisterikeskus.

Asetuksella olisivat perustettavissa muun muassa seuraavan tyyppiset virastot ja laitokset: geodeettinen laitos, geologian tutkimuskeskus, ilmatieteen laitos, kotimaisten kielten tutkimuskeskus, kuluttajatutkimuskeskus, meren tutkimuslaitos, oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, topografikunta, valtion taloudellinen tutkimuskeskus ja teknologian kehittämiskeskus.

Säännösehdotus on laadittu niin, että lailla säätäminen olisi säädöstä tulkittaessa pääsääntö. Virasto tai laitos on näin ollen perustettavissa asetuksella vain, kun edellytysten voidaan aivan ilmeisesti katsoa täyttyvän.

Säännöksessä jätettäisiin lailla säädettävien virastojen ja laitosten kohdalla edelleen avoimeksi, miten varsinainen perustaminen tapahtuu, jollei viranomaisen voida katsoa tulleen perustetuksi jo itse asianomaisella lailla. Tällaisessa tapauksessa voidaan laitostyyppiä koskevassa puitelaissa edelleenkin antaa tarkemmat perustamismenettelyä koskevat säännökset. Sen sijaan muut kuin olennaista julkista valtaa käyttävät virastot ja laitokset, joista siis ei jatkossa olisi lain taseisia säännöksiä, tulisi perustaa asetuksella. Mikäli eduskunnassa käsiteltävänä olevaan ylimpien valtioelinten eräitä valtaoikeuksia koskevaan hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus uudeksi hallitusmuodon 21 §:ksi tulee hyväksytyksi, asetuksen antaisi pääsääntöisesti valtioneuvosto.

Jotta turvattaisiin se, että yksityisen oikeusasemaan puuttumiseen oikeutetuista viranomaisista olisi aina perussäännökset annettu laissa, ehdotetaan, että perustamisen lisäksi asetuksella perustetuista virastoista ja laitoksista on muutenkin säädettävä asetuksella vain, jos julkisen vallan käyttöä koskeva ehto ei täyty. Tämä merkitsee sitä, että asetuksella säännöksessä tarkoitettulla tavalla perustetulle virastolle tai laitokselle ei voida myöhemminkään säätää käytettäväksi edellä tarkoitettua julkista valtaa, jollei niitä koskevia perussäännöksiä viimeistään samanaikaisesti anneta lail-

la. Säännöstä ei sovellettaisi jo toimiviin asetuksella perustettuihin virastoihin ja laitoksiin.

Säännös myös edellyttäisi, että asetuksella säädettävistä virastoista ja laitoksista olisi valtion talousarviossa oltava oma määrärahasa. Tämä on tarpeen, jotta eduskunta näin — vaikka se ei asiasta lailla säätäisikään — aina voisi ottaa kantaa uuden viraston tai laitoksen perustamiseen tai entisten uudelleen järjestämiseen.

Tutkintotodistusten antamista on jo sinänsä pidettävä yksilön oikeusasemaan merkittävästi vaikuttavana julkisen vallan käyttämisenä. Se myös kuuluu olennaisesti korkeakoulujen tehtäviin. Vaikka näin korkeakoulujen perusteista tulisi edelleenkin säätää lailla ilman nimenomaista säännöstäkin, on kuitenkin perusteltua ottaa asiasta hallitusmuotoon erityinen säännös. Tämä on tarpeen jo Helsingin yliopistolle hallitusmuodossa taatun itsehallinnollisen aseman turvaamiseksi, mutta laajemminkin yliopistojen ja muiden korkeakoulujen luonteen vapaan tutkimuksen ja opetuksen harjoittajina on katsottava edellyttävän, ettei niitä koskevaa organisointivaltaa ole asianmukaista uskoa toimeenpanovallalle. Kustakin yliopistosta ja taidet- tai tiedekorkeakoulusta voitaisiin jatkossakin antaa oma lakinsa, vaikka säännös sinänsä sallii myös yhteisten lain tason säännösten antamisen.

Korkeakouluista maanpuolustuskorkeakoulu ja ammattikorkeakoulut eivät olisi säännöksessä nimenomaisesti tarkoitettuja korkeakouluja. Yleissäännöksen nojalla niidenkin perusteista olisi kuitenkin edelleen säädettävä lailla.

Vaikka säännöksessä lailla säätämisen vaatimus sidotaankin viraston perustamiseen, on sen katsottava sisältävän myös vaatimuksen, että perusteista säädetään pysyvästi laissa, eikä vain virastoa tai laitosta perustettaessa. Virastojen ja laitosten yleisinä perusteina on vakiintuneesti pidetty nimeä, toimialaa ja pääasiallisia tehtäviä. Virastojen ja laitosten yleisinä perusteina olisi pidettävä myös sitä, toimiiko niiden yhteydessä esimerkiksi pysyviä neuvottelukuntia, lautakuntia tai toimikuntia ja niihin verrattavia toimielimiä. Näistäkin olisi otettava perussäännökset lakiin ainakin, jos ne osallistuvat virastolle tai laitokselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen tai niille itselleen on säädetty säännöksessä tarkoitettua julkista valtaa.

Vuoden 1993 alusta voimaan tulleella kuntien valtionosuuslailla (688/92) kumottiin kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja

-avustuksista annettu laki (35/73), jonka 15 §:ssä säädettiin palkkauksiin myönnettävää valtionosuudesta ja siihen liittyvästä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hyväksymisestä. Sittemmin on kumottu kuluva vuoden alusta voimaan tulleilla laeilla (1175—1177/93) yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki (238/79), yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta annettu laki (239/79) sekä toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun annettu laki (240/79).

Edellä mainitussa toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun annetun lain kumoamisessa laissa olevan siirtymäsäännöksen mukaan kumottua lakia kuitenkin sovelletaan ennen sanotun kumoamislain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin. Koska säännöstä sovellettaisiin vain myöhemmin tapahtuviin valtionapupäätösten lopullisiin maksatuksiin, ei sanotun säännöksenkään nojalla tulisi toimiehtosopimuksia valtiovarainvaliokunnan hyväksyttäväksi.

Koska toimiehtosopimusjärjestelmästä on luovuttu, eikä kuntienkaan nykyinen valtionosuusjärjestelmä enää tunne viranhaltijoiden palkkaukseen erikseen myönnettävää valtionosuutta, on pykälän 3 momentissa oleva eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hyväksymismenettelyä koskeva säännös käynyt tarpeetto-

maksi. Tämän vuoksi säännöstä on tältä osin tarkistettava.

1.2. Valtiopäiväjärjestys

49 §. Pykälän 4 momenttiin on tehtävä vastaava muutos kuin edellä hallitusmuodon 65 §:n 3 momenttiin on ehdotettu tehtäväksi.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

2. Säättämisyjärjestys

Koska lakiehdotuksissa on kysymys perustuslakien muuttamisesta, ne on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä perustuslain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

kumotaan Suomen Hallitusmuodon 52 § sekä

muutetaan 65 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1077/91), seuraavasti:

65 §

Valtion virastoja ja laitoksia, joiden tehtäviin olennaisesti kuuluu julkisen vallan käyttö, voidaan perustaa valtion talousarvion rajoissa sen jälkeen kun niiden yleisistä perusteista on säädetty lailla. Samoin yliopistojen ja muiden korkeakoulujen yleisistä perusteista säädetään lailla. Muut virastot ja laitokset voidaan perustaa ja niistä muuten säätää valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa asetuksella.

— — — — —

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista voidaan määrätä virkaehtosopimuksin sen mukaan kuin lailla säädetään. Eduskunnan asianomainen erikoisvaliokunta hyväksyy eduskunnan puolesta virkaehtosopimuksen siltä osin kuin eduskunnan suostumus on tarpeen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki**valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1992 annetussa laissa (205/92), seuraavasti:

49 §

Valtiovarainvaliokunta seuraa valtioneuvoston asianomaisen jäsenen välityksellä hallitusmuodon 65 §:n 3 momentissa tarkoitettua palvelussuhteen ehdoista käytäviä neuvotteluja ja ehtoja koskevien päätösten valmistelua. Valtioneuvosto toimittaa valtiovarainvaliokunnan

hyväksyttäväksi virkaehtosopimuksen sekä virkamiesten palvelussuhteen ehtoja koskevan valtioneuvoston päätöksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 ____ .

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Anneli Jäätteenmäki*

1.

Laki

Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

kumotaan Suomen Hallitusmuodon 52 § sekä muutetaan 65 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1077/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 §

Virastoista, jotka valtiohallinnon eri haaroja varten ovat olemassa taikka perustetaan, on voimassa erityisiä säännöksiä.

(kumotaan)

52 §

65 §

Valtion virastoja ja laitoksia voidaan perustaa valtion talousarvion rajoissa sen jälkeen kun niiden yleisistä perusteista on säädetty lailla.

65 §

Valtion virastoja ja laitoksia, joiden tehtäviin olennaisesti kuuluu julkisen vallan käyttö, voidaan perustaa valtion talousarvion rajoissa sen jälkeen kun niiden yleisistä perusteista on säädetty lailla. Samoin yliopistojen ja muiden korkeakoulujen yleisistä perusteista säädetään lailla. Muut virastot ja laitokset voidaan perustaa ja niistä muuten säätää valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa asetuksella.

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista voidaan määrätä virkaehtosopimuksin sen mukaan kuin lailla säädetään. Eduskunnan asianomainen erikoisvaliokunta hyväksyy eduskunnan puolesta virkaehtosopimuksen siltä osin kuin eduskunnan suostumus on tarpeen. Lailla voidaan antaa valiokunnan tehtäväksi hyväksyä eduskunnan puolesta valtionavun perusteina myös ne palvelussuhteen ehdot, joista valtionavun määrä lain mukaan riippuu.

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista voidaan määrätä virkaehtosopimuksin sen mukaan kuin lailla säädetään. Eduskunnan asianomainen erikoisvaliokunta hyväksyy eduskunnan puolesta virkaehtosopimuksen siltä osin kuin eduskunnan suostumus on tarpeen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki**valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1992 annetussa laissa (205/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

49 §

Valtiovarainvaliokunta seuraa valtioneuvoston asianomaisen jäsenen välityksellä hallitusmuodon 65 §:n 3 momentissa tarkoitetuista palvelussuhteen ehdoista käytäviä neuvotteluja ja ehtoja koskevien päätösten valmistelua. Valtioneuvosto toimittaa valtiovarainvaliokunnan hyväksyttäväksi virka- ja toimiehtosopimuksen sekä virkamiesten ja viranhaltijain palvelussuhteen ehtoja koskevan valtioneuvoston tai kunnallisen työmarkkinalaitoksen päätöksen.

Valtiovarainvaliokunta seuraa valtioneuvoston asianomaisen jäsenen välityksellä hallitusmuodon 65 §:n 3 momentissa tarkoitetuista palvelussuhteen ehdoista käytäviä neuvotteluja ja ehtoja koskevien päätösten valmistelua. Valtioneuvosto toimittaa valtiovarainvaliokunnan hyväksyttäväksi *virkaehtosopimuksen* sekä virkamiesten palvelussuhteen ehtoja koskevan valtioneuvoston päätöksen.

Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 199 .

